

**“Hududgazta’mint” акциядорлик жамиятидаги газ тўлдириш
станциялари ва шохобчалари ходимларининг билимларини
синовдан ўтказиш бўйича
ЎҚУВ ДАСТУРИ**

**1. Жамиятнинг ички тартиб қоидалари бўйича газ тўлдириш иншооти
ходимлари нимага риоя этишлари лозим.**

Жавоби: Ходим ўз меҳнат фаолиятида қўйидагиларга риоя қилиши шарт:

- лавозим йўриқномасида кўрсатилган мажбуриятларга;
- иш берувчи билан тузилган меҳнат шартномаси шартларига;
- ички тартиб ва одоб ахлоқ қоидалари;
- меҳнатни муҳофаза қилиш, хавфсизлик техникаси ва ишлаб чиқариш санитариясига доир қоидаларга;

2. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Аҳоли ва ижтимоий соҳа объектларига кундалик ҳаётда фойдаланиш учун суюлтирилган углеводород газни етказиб бериш тартиби” тўғрисидаги қарорнинг санасини ва рақамини айтиб беринг.

Жавоби: 2018 йил 10 августдаги 646-сонли қарор.

3. Суюлтирилган газни ишлаб чиқариш давлат стандартининг тартиб рақамини айтиб беринг, ҳамда унинг кўрсаткичларини хам айтиб ўting.

Жавоби: ГОСТ 20448-90 “Маиший эҳтиёжларда ёқилғи сифатида фойдаланиш учун суюлтирилган углеводород гази”.

Кўрсаткичлари:

Метан, этан, этиллан, пропан, пропилен, бутан ва бутиленлар компонентларининг массаси улуши;

суюқ қолдиқнинг ҳажм улуши;

тўйинган пар босими;

таркибида меркаптан ва олтингугурт массаси улуши;

таркибида эркин сув ва ишқор;

ёниш иссиқлиги;

механик қўшимча таркиби.

4. Суюлтирилган газ ишлаб чиқариш корхоналаридан темир йўл орқали етказиб берилганда вагон-цистерналарда қабул қилиш ва хужжатларни расмийлаштириш тартибини айтиб беринг.

Жавоби: Темир йўл орқали ишлаб чиқарувчи корхоналардан газ тўлдириш иншоотига вагон-цистернада суюлтирилган газ келганлиги тўғрисида станциядан хабарнома келган заҳоти етакчи муҳандис станцияга бориб юк хужжати, сифат паспорти тўлиқлиги, пломбаси бутлигини текшириш, иншоотга кириши юзасидан тегишли тартибда хужжатларни расмийлаштирилади;

вагон-цистернада хужжатлари тўлиқ бўлмаганда, уларни темир йўлдан қабул қилинмайди ва бу хақда зудлик билан раҳбариятига хабардор қилинади;

газ тўлдириш иншоотидаги мавжуд ўлчов воситалари ва жиҳозлари муддатида давлат қўриги ҳамда синовдан ўтган бўлиши лозим;

суюлтирилган газни тўкишдан олдин сифимлардаги ортиқча босимнинг мавжуд эмаслигини ва уларда энг камида 0,05 МРа бўлишини текшириш керак;

хавфсизлик клапанлари, ўчириш мосламалари ва ўлчов воситалари текширилганда носозлиги аниқланса сифимлар, асбоб-ускуналар ҳамда кувурлардан фойдаланишга йўл қўйилмайди;

компрессорчи вагон-цистерналарни тўкиш ишларини бошлашдан аввал барча асбоб-ускуналар, жиҳозлар ва компрессор созлигини текширади ҳамда уларнинг созлигига ишонч ҳосил қилганидан сўнг иш бошлайди;

компрессорчи манометрлардаги ишчи босим, компрессор ишлаши, сифимларда 85 фоиздан ортиқ суюлтирилган газ тўлдиришга йўл қўймаслиги керак;

вагон-цистерналарни тўкиш вақтида сифимлардан суюлтирилган газни газ баллонларга тўлдириш цехида ишларни тўхтатиш лозим;

вагон-цистерналарни Иншоотга кирган-чиқсан вақтлари тўғрисидаги маълумотлар китобда қайд этилади;

вагон-цистерна бўшаганидан сўнг темир йўл станциясини дарҳол хабардор қилиш ва хужжатларини расмийлаштириш керак;

вагон-цистерналарни, ўз муддатида бўшатиш, бекор туриб қолиши ва унинг натижасида темир йўл станцияси томонидан жарималар қўлланишига йўл қўймаслик чораларини қўриш лозим.

5. Суюлтирилган газни ишлаб чиқариш корхоналаридан автотранспорт воситалари билан олиб келингандан амалга ошириладиган ишлар ҳамда расмийлаштириладиган ҳужжатлар номини ва турини айтиб ўтинг.

Жавоби: ишлаб чиқарувчи корхоналардан автотранспорт воситаларида келган СУГни юк ҳужжати, сифат паспорти, тамға қўйилганлиги бўйича тузилган далолатнома тўлиқлиги, қўйилган пломба бутунлигини текшириш;

барча ҳужжатлар ва тамға бутунлигига ишонч ҳосил қилгандан сўнг автотарози орқали СУГ миқдорини ўлчанади;

агарда ҳужжатлар етарли бўлмаган, тамға узилган ва бошқа камчиликлар аниқланганда тегишли тартибда далолатнома расмийлаштирилади, ҳолат расмга ва видеога олинади ҳамда раҳбарият хабардор қилинади;

автотранспорт воситасидаги СУГ миқдорини давлат қўригидан ўтган автотарозида ўлчаш ва юк хати билан солиштириш. Агарда ҳужжатлар билан амалдаги ҳажм ўртасида фарқ аниқланмаса уни тўкиш учун рухсат этиш;

газ тўлдириш иншоотидаги мавжуд ўлчов воситалари ва жиҳозлари муддатида давлат қўриги ҳамда синовдан ўтган бўлиши лозим;

суюлтирилган газни тўкишдан олдин сифимлардаги ортиқча босимнинг мавжуд эмаслигини ва уларда энг камида 0,05 МРа бўлишини текшириш керак;

хавфсизлик клапанлари, ўчириш мосламалари ва ўлчов воситалари текширилганда носозлиги аниқланса сифимлар, асбоб-ускуналар ҳамда кувурлардан фойдаланишга йўл қўйилмайди;

компрессорчи автотранспорт воситаларини тўкиш ишларини бошлашдан аввал барча асбоб-ускуналар, жиҳозлар ва компрессор созлигини текширади ҳамда уларнинг созлигига ишонч ҳосил қилганидан сўнг иш бошлайди;

компрессорчи манометрлардаги ишчи босим, компрессор созлигини текширилганда 85 фоиздан ортиқ суюлтирилган газ тўлдиришга йўл қўйимаслиги керак;

автотранспорт воситаларини тўкиш вақтида сифимлардан суюлтирилган газни газ баллонларга тўлдириш цехида ишларни тўхтатиш лозим;

автотранспорт воситаларини Иншоотга кирган-чиққан вақтлари тўғрисидаги маълумотлар китобда қайд этилади;

автотранспорт воситаларини ўз муддатида бўшатиш, бекор туриб қолишига йўл қўйимаслик чораларини кўриш лозим.

6. Вагон-цистерна ва автотранспорт воситаларида олиб келинган суюлтирилган газни сифимларга тўкишни талабларини айтиб беринг.

Жавоби: вагон-цистерна ва автотранспорт воситаларида келган суюлтирилган газни юк ҳужжати, сифат паспорти тўлиқлиги, пломбаси бутлиги текширилади;

хужжатлар тўлиқ бўлмаганда, уларни қабул қилинмайди ва бу ҳақда зудлик билан Филиал раҳбарияти хабардор қилинади;

Суюлтирилган газни тўкишдан аввал сифимлардаги ортиқча босимнинг мавжуд эмаслиги ва уларда энг камида 0,05 МРа бўлиши текширилади;

хавфсизлик клапанлари, ўчириш мосламалари ва ўлчов воситалари текширилганда носозлиги аниқланса сифимлар, асбоб-ускуналар ҳамда қувурлардан фойдаланишга йўл қўйилмайди.

компрессорни ишга туширишдан олдин кран очилади, картердаги мой сатҳи текширилади, компрессорнинг хавфсизлик вентили очилади,

манометрлардаги ишчи босим, компрессор ишлаши, сифимларда 85 фоиздан ортиқ суюлтирилган газ тўлдиришга йўл қўймаслик чоралари кўрилади;

компресор ишлашида тақиллаган шубҳали овоз чиқариб ишласа, дарҳол компрессор тўхтатилади;

тўкиш вақтида сифимлардан суюлтирилган газни газ баллонларга тўлдириш цехида ишлар тўхтатилади.

7. Сифимлардаги суюлтирилган газ миқдори ва зичлиги аниқланишини тўғрисида айтиб беринг.

Жавоби: сифимларда сақланаётган суюлтирилган газни суюқ фазаси уровномер орқали баландлиги ўлчанади, суюқ фазадан қолган қисми буг фаза ҳисобланиб манометр орқали босими ўлчанади. Сифимларга тузилган калибропка жадваллари орқали уларнинг ҳажми аниқланади;

суюлтирилган газни термокармон орқали ҳарорати ўлчанади, мерник орқали ёки сифимдан олинган намунани кимё лабораториясида зичлиги аниқланади. Агарда бундай имконият бўлмаса, ишлаб чиқарувчи корхоналардан берилган сифат паспортларидағи ёки технологик йўқотишлар қўлланмасида белгиланган зичликни қўллаб, суюлтирилган газ миқдори аниқланади.

8. Вагон-цистерна ва автотранспорт воситаларидан суюлтирилган газни тўкиб олиш ёки майший газ баллонларига газни тўлдириш тақиқланадиган ҳолатларини айтиб беринг.

Жавоби: Вагон-цистерналарни тўкиш вақтида сифимлардан суюлтирилган газни газ баллонларга тўлдириш цехида ишларни тўхтатиш.

Компрессорчи томонидан суюлтирилган газни тўкиб олиш жараёнида газ сизиб чиқиши ҳолати кузатилганда, дарҳол газ тўкишни тўхтатиш ва сизиб чиқишилар бартараф этилгандан сўнг тўкишни давом эттириш.

компрессор ишлашида шубҳали овоз чиқариб ишласа, дарҳол компрессорни дарҳол тўхтатиш;

камчилик бартараф этилгандан сўнг компрессорни қайта ишга туширишга рухсат этиш.

9. Майший газ баллонларини қабул қилишда ва уларга суюлтирилган газ тўлдиришда амалга ошириладиган ишлар тартибини айтиб беринг.

Жавоби: автотранспорт воситаси Иншоотга киришдан аввал барча хужжатлар, газ баллонлардаги резина ҳалқа ва тегишли хавфсизлик талабларига жавоб бериши текширилади;

автотранспорт воситаларидаги тегишли хужжатлар, резина ҳалқа ва хавфсизлик талабларига жавоб берса Иншоотга киришга рухсат берилади;

бўш майший газ баллонларини давлат қўригидан ўтган тарозида ўлчанади ва паспорти билан солиширилади. Агарда майший газ баллонларида оғир қолдиқлар мавжуд бўлса, уларни бўшатиб қайта ўлчанади;

майший газ баллонлари оғирлиги паспортдаги оғирлик билан тўғри келган ҳолда уни суюлтирилган газ билан тўлдирилади;

суюлтирилган газ билан тўлдирилган газ баллонлар автотранспорт воситасига юкланди;

газ тўлдирувчи иш жараёнида техника ва ёнгин хавфсизлиги ҳамда саноат хавфсизлиги талабларига қатъий риоя этиши лозим.

10. Суюлтирилган газ олиб келган, майший газ баллонлари билан келган автотранспорт воситаларини газ тўлдириш шохобчаси худудига кирганда нима ишлар амалга оширилади.

Жавоби: суюлтирилган газ билан иншоотга автотранспорт воситасида келганда, уларнинг юк хати, сифат паспорти ва пломбаси бутунлиги текширилади;

барча ҳужжатлар тўғри бўлса автотарози орқали суюлтирилган газ миқдори ўлчанади ва сифимларга бўшатилганидан сўнг яна ўлчанади. Агарда суюлтирилган газ миқдорида фарқ аниқланса дарҳол далолатнома билан;

иншоотга кираётган автотранспорт воситасининг келган вақти, давлат рақами китобда қайд этилади;

суюлтирилган газ олиш учун майший газ баллонлари билан иншоотга автотранспорт воситаси келганда, улардаги майший газ баллонларидағи резиналари мавжудлиги, учқунни ўчирувчи сеткаси борлиги, ёнғин хавфсизлиги жиҳозлари тўлиқлиги текширилиб, талабга жавоб берганидан сўнг китобда автотранспортнинг иншоотта кирган-чиқган вақтлари, давлат рақами китобда қайд этилади.

11. Газ тўлдириш иншоотига келган вагон-цистерна ва автотранспорт воситаларини кириш-чиқишнинг расмийлаштирилиш тартибини айтиб беринг.

Жавоби: иншоотга келган вагон-цистерна ва автотранспорт воситалари ўлчаниб сифимларга қўйилганида юк хати билан фарқ бермаса вагон-цистерна ва автотранспорт воситаларини юк хати рақами, вагон-цистернанинг рўйхатга олинган ва автотранспорт воситасининг давлат рақами, иншоотга кирган ва чиқкан вақтлари китобларда қайд тилади;

автотранспорт воситаларини иншоотга келган, майший газ баллонлари билан тўлдириб чиқаётганда чиқаётган вақти ёки қайтарилгани тўғрисида китобда ва йўл варақасида қайд этилади;

автотранспорт воситаларига майший газ баллонларида тўлдирилган суюлтирилган газ бўйича 2 нусхада юк хати тўлдирилади.

12. Мавжуд ўлчов воситалари турлари ва уларнинг давлат кўригидан ўтказиш муддатлари.

Жавоби: манометрлар, сатҳ ўлчагичлар, автотарози ва газ қўйиш тарозиларини бир йилда бир марта “Ўзстандарт” агентлиги томонидан қиёслов кўригидан ўтказилади.

13. Суюлтирилган газни қўйиш-тўкиш жараёнларида фойдаланиладиган сифимлар, шлангларни синовдан ўтказиш муддатлари.

Жавоби: Суюлтирилган газни тўкиб олиш ва ва майший газ баллонларига тўлдириш шланглари ҳар 3 ойда бир марта синовдан ўтказилади.

14. Маиший газ баллонларидан оғир қолдиқни тўкиб олиш ва уларни хисобини юритиш тартибини айтиб беринг.

Жавоби: Иншоотда миший газ баллонларига суюлтирилган газ тўлдиришдан аввал унинг оғирлиги ўлчанади, паспорти билан солиширилади, агарда баллонда оғир қолдиқ мавжуд бўлса уни маҳсус сифимга тўкиб олинади ва китобда қайд этилади;

ой охирида филиалнинг ишчи гурухи томонидан сифимдаги оғир қолдиқ микдори ўлчанади ва тегишли хужжат расмийлаштирилади;

15. Маиший газ баллонларга суюлтирилган газ тўлдиришдан олдин нимани текшириш лозим.

Жавоби: Миший газ баллонларини синовдан ўтказиш муддати, ўрнатилган тартибда ёзувлар қайд этилган ёзув бўлмагандан, баллон корпусида нуқсонлар (ёриқ бўлиши, баллон девори эзилган ва шишган ҳолатда, кучли емирилиш (коррозия кузатилганда) аниқланганда, баллондаги ёзув ва бўёқ талабга жавоб бермаган ва миший газ баллондаги қолдиқ газ тўкилмаган ҳолатларда миший газ баллонга суюлтирилган газ қўйиш тақиқланади.

16. Қачон ва нимага асосланиб суюлтирилган газ микдори ҳатловдан ўтказилади.

Жавоби: Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги томонидан 19.10.1999 йилдаги ЭГ/17-19-2075-сон билан тасдиқланган ва Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигидан 02.11.1999 йилда 833-рақам билан рўйхатдан ўтказилган “Инвентаризацияни ташкил этиш ва ўтказиш” бўйича 19-сонли БХМС Ўзбекистон Республикаси бухгалтерия ҳисоби миллий стандартининг 5-70-банди ва Филиалнинг буйруғига асосан ишчи гуруҳ томонидан бир ойда бир маротаба, нарх ўзгарганда, навбатдан ташқари газ тўлдириш иншоотларида суюлтирилган газ қолдиғи ҳатлови ўтказилади.

17. Технологик йўқотишлар ҳолатлари қўлланилиши ва меъёри ҳакида айтиб беринг.

Жавоби: ишчи гуруҳ томонидан ўтказилган ҳатловда камомад аниқланганда технологик йўқотишлар меъёри қўлланилади;

“O’zlitineftgaz” AJ томонидан 2021 йил 04 апрелда ишлаб чиқилган “Hududgazta’mnot” AJ тасдиқланган “Газ тўлдириш станцияларида ва пунктларида ва шартнома асосида хизмат кўрсатаётган иншоотларда

суюлтирилган углеводород газини қабул қилиш, сақлаш, махсус автотранспорт воситаларига ва майший газ баллонларига тўлдириш жараёнларида технологик йўқотишлиар сарф меъёри ҳисоб-китоби бўйича Қўлланмадан фойдаланилмоқда;

Технологик йўқотишлиар меъёри:

Вагон-цистернадан тўкиб олишда – 33,2 кг/ 1 та вагонга;

Автотранспорт воситаларидан тўкиб олишда – 27,9 кг/ 1 та автотранспортга;

Насос ишлатища – 0,549 кг/ тн

Компрессор ишлатища – 0,205 кг/ тн

Майший газ баллонларига газ тўлдиришда – 0,003 кг/ 1 та газ баллонга

Сақлашдаги табиий йўқолиш – 0,2 кг/ тн кун давомида сақланганга.

18. Белгиланган меъёрдан ташқари камомад ёки ортиқчалик аниқланганда моддий жавобгар шахсга нисбатан чора кўриш учун хужжатлар кимларга топширилади.

Жавоби: Хатлов натижаси бўйича белгиланган меъёрдан ташқари камомад ёки ортиқчалик аниқланганда қонунда белгиланган тартибда хужжатларни тегишли тартибда расмийлаштирилади, унинг сабаблари ишчи гуруҳ томонидан ўрганиб чиқилиб раҳбарига ёзма равища таклиф киритилади ва 5 кун муддатда хужжатлар қонун доираси чора кўриш учун ҳукуқни муҳофаза қилиш органларига топширилади.

19. Ишлаб чиқарувчи корхоналардан вагон-цистерна ва автотранспорт воситаларида камомад ёки ортиқчалик аниқланса нима ишлар амалга ошилиши лозим.

Жавоби: Автотранспорт воситаси бўшаганидан сўнг автотарозида унинг оғирлиги (нетто)ни ўлчаш ва юк хужжати билан солиштириш. Агарда юк хати билан амалда камомад ёки ортиқчалик аниқланганда ҳайдовчи-экспедитор билан биргаликда 2 нусхада далолатнома расмийлаштириш, бир нусхасини ҳайдовчига бериш ва дарҳол Филиални хабардор этиш.

20. Резервуарларни газ билан тўлдирилишида рухсат берилмайдиган тартибни айтиб беринг.

Жавоби: “Суюлтирилган углеводород газларидан фойдаланувчи объектлар учун хавфсизлик қоидалари” нинг 258-бандида резервуарларни газ билан тўлдиришга қуидаги ҳолатларда рухсат берилмайди:

фланецли туташмаларда ва пайвандлаш чокларида терлаш ёки чиқаришлар, қабарик ёриқлар аниқланганда;

сақлагич клапанлар носозлигига;

сатх ўлчагич қурилмалари носозлигига;

люклардаги ва кириш жойларидағи маҳкамлаш деталларининг тўлиқ эмаслигига ёки носозлигига;

газ келаётган қувурларнинг таянч устунлари ва резервуарлар фундаментининг чўкишида.

21. Суюлтирилган газни қабул қилишда, сақлашда ва тарқатишида юритиладиган ҳисоботларнинг тартибини айтиб беринг.

Жавоби: кун давомида ишлаб чиқарувчи корхоналардан вагон-цистерна ва автотранспорт воситалари орқали қабул қилинган суюлтирилган газни миқдорини қабул қилинган ҳужжатлар бўйича юк ҳужжатлари тартиб рақами, амалда қабул қилинган миқдор бўйича реестр расмийлаштирилади;

кун давомида газ тўлдириш станцияларидан транзит орқали қабул қилинган суюлтирилган газ миқдори ҳужжатларига асосан реестр расмийлаштирилади;

сифимлардан майший газ баллонларига тўлдириб туман/шаҳар газ бўлимларига чиқарилган суюлтирилган газ миқдори бўйича реестр расмийлаштирилади;

иш якунида кун бошига сифимдаги қолдиқ, кирим ва чиқим реестрлари бўйича сифимлардаги бухгалтерия бўйича қолдиқ ҳисботи тайёрланади.

22. Газ тўлдириш шохобчаларидаги насосларни аварияли тўхтатишида белгиланган тартибини айтиб беринг.

Жавоби: “Суюлтирилган углеводород газларидан фойдаланувчи обьектлар учун хавфсизлик қоидалари” нинг 168-бандида насосларни аварияли тўхтатиш қуйидаги ҳолларда амалга оширилиши кўзда тутилган:

- а) насоснинг бирор қисмидан суюқ газнинг оқишида;
- б) насоснинг титрашида ёки аниқ эшитилган товуш пайдо бўлганда;
- в) подшипник ёки ён томон зичлагичининг ҳарорати ошганда;
- г) ҳайдашда тўсатдан босим 10 % дан зиёдга тушиб кетишида.

23. Газ тўлдириш шохобчаларидаги компрессорларни аварияли тўхтатишда белгиланган тартибини айтиб беринг.

Жавоби: “Суюлтирилган углеводород газларидан фойдаланувчи объектлар учун хавфсизлик қоидалари” нинг 167-банди компрессорларни аварияли тўхтатиш қандай ҳолларда зудлик билан амалга оширилиши кўзда тутилган:

компрессорнинг ҳимоя воситалари ишдан чиқишида;

манометрларда ҳар қандай босқичларида рухсат этилганидан юқори босим кўрсатгичларида;

совитиш суюқлигининг берилиши тўхтаганда ёки совитиш тармоқларида носозлик аниқланганида;

газнинг чиқиши рўй берганда ва зичлагичлар бузилганида;

аварияга олиб келиши мумкин бўлган носозликлар аниқланганда ёки двигателларда ва компрессорда бегона урилишлар ва тақиллашлар пайдо бўлганда;

назорат-ўлчов асбобларининг ишдан чиқишида, уларни ишлаётган компрессор қурилмасида алмаштириш имкони бўлмаган ҳолда;

ёритгичлар йўқлигига;

ёнғинда;

пойдеворда хавфли ёрлиқлар аниқланганда.

24. СУГ билан тўлдирилган баллонлар сақланадиган омборларнинг поллари нима материалдан тайёрланади.

Жавоби: СУГ билан тўлдирилган баллонлар сақланадиган омборларнинг поллари текис, сирпанмайдиган ва турли жисмлар зарбидан учқун чиқармайдиган материаллардан тайёрланади.

25. СУГ билан тўлдирилган баллонлар сақланадиган омборлар ҳимоя қилинган зонанинг жойлашишини тартибини айтиб беринг.

Жавоби: СУГ билан тўлдирилган баллонлар сақланадиган омборлар яшиндан ҳимоя қилинган зонада жойлашган бўлиши зарур.

26. СУГ билан тўлдирилган баллонлар сақланадиган омборлар (ёки очик майдонлар) атрофидаги ҳудудида турли ёнувчан материалларни сақлаш ҳамда очик олов билан боғлиқ бўлган темирчилик, пайвандлаш, кавшарлаш ва шу каби бошқа ишларни бажариш тақиқланадиган масофанинг қанчалигини айтинг.

Жавоби: СУГ билан тўлдирилган баллонлар сақланадиган омборлар (ёки очик майдонлар) атрофидаги 20 метр масофа ҳудудида турли ёнувчан материалларни сақлаш ҳамда очик олов билан боғлиқ бўлган темирчилик, пайвандлаш, кавшарлаш ва шу каби бошқа ишларни бажариш тақиқланади.

27. Резервуар ичидаги ишларни бажарилиши тартиби?

Жавоби: “Суюлтирилган углеводород газларидан фойдаланувчи объектлар учун хавфсизлик қоидалари” нинг 422-бандида резервуар ичидаги қуйидаги ишлар бажарилиши белгиланган.

резервуар ичидаги ишлар, наряд-рухсатнома бўйича камида уч кишидан иборат таркибли бригада билан, жавобгар шахс раҳбарлиги остида бажарилади;

бригада аъзолари ишларни хавфсиз олиб боришдан йўл-йўриқ олган бўлишлари керак;

резервуарга биттадан кўп одам тушишига рухсат берилмайди;

резервуарда ишлаётган шахс шлангли газниқобда бўлиши ва қутқарув белбоги ва унга боғланган қутқарув арқонини кийиб олиши керак;

резервуар ташқарисида камида икки ишчи бўлиши, уларнинг қўлларида арқоннинг иккинчи учи бўлиши, резервуарда ишлаётганни кузатишлари, унга зарур ёрдам беришга тайёр бўлишлари ва иш ўтказиш жойига бегона шахсларни кўймасликлари зарур;

резервуарда ишлаш вақти 20 дақиқадан ошмаслиги керак;

хар 30 дакиқада резервуарнинг газлашганлигини текшириш зарур.

28. Баллонларни ташиш вақтида газ сизиб чиқиши аниқланганда нима чоралар қўлланилади?

Жавоби: Баллонларни ташиш вақтида газ сизиб чиқиши аниқланганда носоз баллонни зудлик билан автомашинадан тушириб олиб, уни газдан (имкон қадар очик майдонларда, ертўласи бўлган бинолардан узокроқда ва бошқа хавфсиз жойларда) бўшатилади ва газ таъминоти ташкилоти ёки газ тўлдириш станцияси (пункти)га қайтарилади.

29. Баллонларни юклаш ва тушириш, ташиш ва сақлашда қандай хавфсизлик чоралар қўлланилади?

Жавоби: Баллонларни юклаш ва тушириш, ташиш ва сақлашда тик ҳолатдан қулаб кетиши, шикастланиши ва ифлосланишининг олдини олиш чоралари кўрилиши лозим.

30. Резервуарда ишлаш вақти неча дақиқадан ошмаслиги керак?

Жавоби: “Суюлтирилган углеводород газларидан фойдаланувчи объектлар учун хавфсизлик қоидалари” нинг 422-бандида резервуарда ишлаш вақти 20 дақиқадан ошмаслиги белгиланган.

31. Газ тўлдириш шохобчаларида қўйиш-тўкиш операцияларида қўлланиладиган енглар қандай муддатларда синовдан ўтказилади.

Жавоби: Енглар ҳар 3 ойда бир марта 1,25 ишчи босимга тенг бўлган босим билан гидравлик усулда мустаҳкамликка синалади ва натижалари журналга ёзилади.

32. Суюлтирилган газнинг (пропан) портлаш чегараси ёпиқ муҳитда.

Жавоби: Пропан – портловчи ва ёнувчи газдир. Газларнинг ҳаво билан аралашмасида эса портлаш содир бўлади. Пропаннинг портлаш чегараси ёпиқ муҳитда: паст – 1,6 %, юқори 9,8 % га тенг.